

Професійна освіта

УДК 378.014.3:629.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18436457>

**Удосконалення методики вивчення освітніх компонентів професійної
підготовки майбутніми педагогами професійного навчання**

Волкова Наталія Валентинівна

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри технологічної та професійної освіти, Криворізький державний педагогічний університет, 50086, м. Кривий Ріг, проспект Гагаріна, 54, Україна,

<https://orcid.org/0000-0003-0662-9777>

Драшко Олена Миколаївна

кандидат педагогічних наук, старший викладач, старший викладач кафедри технологічної та професійної освіти, Криворізький державний педагогічний університет, 50086, м. Кривий Ріг, проспект Гагаріна, 54, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-9823-5101>

Філатов Сергій Валентинович

кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної та професійної освіти, Криворізький державний педагогічний університет, 50086, м. Кривий Ріг, проспект Гагаріна, 54, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-1771-4734>

Прийнято: 14.01.2026 | Опубліковано: 01.02.2026

***Анотація.** Метою статті є обґрунтування ресурсних можливостей альтернативних ідей і активних методів навчання в оптимізації навчання*

методикам спеціальних дисциплін та збагаченні творчого потенціалу бакалаврів з автомобільного транспорту, що забезпечує підвищення якості вищої освіти та її відповідності до постійно зростаючих вимог суспільства. У роботі досліджуються можливості оптимізації методичної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання до творчої діяльності в умовах закладу вищої освіти. Оновлення теоретичних основ змісту методичних дисциплін, відхід від традиційних підходів до викладання спеціальних дисциплін, передбачає пошук альтернативних ідей і використання активних методів навчання з метою збагачення творчого потенціалу студентів, їх готовності до проблемно-інноваційних підходів до вирішення професійних проблем та введення методичних інновацій в освітній процес. **Методи:** альтернативні ідеї й активні методи навчання методикам спеціальних дисциплін дозволяють оптимізувати освітній процес, забезпечити індивідуалізацію навчання, стимулювати мотивацію студентів та накопичувати досвід творчої професійної діяльності і нестандартних дій у вирішенні професійних проблем. **Результати:** серед важливих аспектів методичної підготовки особлива увага приділяється інтеграції штучного інтелекту з індивідуальними способами вирішення студентами навчально-методичних проблем, засобами активних способів виходу з модельованих реальних виробничих і технічних ситуацій в освітньому процесі. **Висновки:** Це дозволяє студентам не лише отримувати теоретичні знання з основ методик спеціальних дисциплін, а й набувати досвід нестандартних дій під час вирішення навчальних проблем; виконувати завдання з методики професійного навчання, основ охорони праці, технічного обслуговування та ремонту двигунів, транспортних засобів; застосування методичного інструментарію з метою збагачення творчого потенціалу особистості майбутніх фахівців. Встановлено, що збагачення творчого потенціалу майбутніх фахівців потребує системного, креативно-діяльнісного і проблемно-інноваційного підходів до організації навчання методикам

спеціальних дисциплін, що забезпечує готовність студентів до виконання професійних обов'язків у сучасних умовах інформаційно-технологічної освіти, автомобільної індустрії та підвищує їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Ключові слова: творчий потенціал особистості, методики викладання спеціальних дисциплін, методика професійного навчання, основи охорони праці, транспортні засоби та їх технічне обслуговування, експлуатація і ремонт двигунів транспортних машин, альтернативні ідеї, активні методи навчання, оптимізація.

Improving the methodology for studying the educational components of vocational training by future vocational training teachers

Volkova Natalia Valentinovna

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Technological and Professional Education, Kryvyi Rih State Pedagogical University, 50086, Kryvyi Rih, 54 Gagarina Avenue, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0003-0662-9777>

Drashko Olena Mykolayivna

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer, Senior Lecturer, Department of Technological and Professional Education, Kryvyi Rih State Pedagogical University, 50086, Kryvyi Rih, 54 Gagarina Ave., Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0002-9823-5101>

Filatov Sergey Valentinovich

Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Technological and Professional Education, Kryvyi Rih State Pedagogical University, 50086, Kryvyi Rih, 54 Gagarina Ave., Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0002-1771-4734>

Abstract. *The purpose of the article is to substantiate the resource capabilities of alternative ideas and active teaching methods in optimizing the teaching of special disciplines and enriching the creative potential of bachelor's degree students in automotive transport, which ensures the improvement of the quality of higher education and its compliance with the ever-growing demands of society. The work explores the possibilities of optimizing the methodological training of future vocational teachers for creative activity in higher education institutions. Updating the theoretical foundations of the content of methodological disciplines and moving away from traditional approaches to teaching special disciplines involves searching for alternative ideas and using active teaching methods to enrich students' creative potential, their readiness for problem-solving and innovative approaches to solving professional problems, and introducing methodological innovations into the educational process. **Methods:** alternative ideas and active teaching methods for special disciplines allow for the optimization of the educational process, ensure the individualization of learning, stimulate student motivation, and accumulate experience in creative professional activity and non-standard actions in solving professional problems. **Results:** Among the important aspects of methodological training, special attention is paid to the integration of artificial intelligence with individual methods of solving educational and methodological problems by students, as well as active methods of solving simulated real production and technical situations in the educational process. **Conclusions:** This allows students not only to obtain theoretical knowledge of the basics of special discipline methodologies, but also to gain experience in non-standard actions when solving educational problems; to perform tasks in the methodology of professional training, the basics of occupational safety, technical maintenance and repair of engines and vehicles; to apply methodological tools to enrich the creative potential of future specialists. It has been established that enriching the creative potential of future specialists requires a systematic, creative-activity-based, and problem-innovation-based approach to organizing training in the*

methods of special disciplines, which ensures students' readiness to perform professional duties in the modern conditions of information and technological education and the automotive industry and increases their competitiveness in the labor market.

Keywords: *creative potential of the individual, methods of teaching special disciplines, methods of professional training, basics of occupational safety, vehicles and their maintenance, operation and repair of transport engines, alternative ideas, active teaching methods, optimization.*

Постановка проблеми. Одним із стратегічних напрямів модернізації вищої освіти в Україні є формування творчої особистості майбутніх фахівців не тільки педагогічної, а й економічної сфери. Освіта розглядається як важливий ресурс збагачення творчого потенціалу нації. В сучасних умовах оновлення системи професійної підготовки однією з актуальних проблем є методична підготовка майбутніх фахівців з високим рівнем творчого потенціалу, зданих ефективно використовувати методичні знання як інструмент практичних дій для вирішення нестандартних професійних проблем. Сучасна методична підготовка, як складова частина освітньо-економічної системи суспільства, є стратегічним інструментом розв'язання соціально-економічних й освітніх проблем суспільства. Методика викладання спеціальних дисциплін будується, в основному, на основі раніше здобутого методичного досвіду й прийняття вольових рішень викладача, відповідно до рівня його професіоналізму. Тому, нерідко організація навчання методикам спеціальних дисциплін регулюється навчальними планами і програмами, розкладом занять, традиційними технологіями. Порухення цієї системи розглядається як невідповідність державним стандартам освіти.

Такий підхід до удосконалення методик вивчення спеціальних дисциплін не стимулює використання нових ідей, технологій з орієнтацією на модернізацію

навчання, студентів на творчу професійну діяльність. У зв'язку з цим, потрібне оновлення не тільки теоретичних основ змісту методик вивчення спеціальних дисциплін, але й введення альтернативних ідей, активних методів їх реалізації, набуття досвіду використання професійних знань, як інструменту практичних нестандартних дій з установкою на збагачення творчого потенціалу всіх учасників освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кардинальні зміни в професійній освіті й активний пошук ресурсів щодо підвищення якості професійного навчання спрямовані на удосконалення та пошук альтернативних ідей, активних методів оптимізації викладання методик спеціальних дисциплін. Загальні проблеми професійного навчання займають чільне місце в дослідженнях Н. Брюханової, І. Гевка, Р. Горбатюка, О. Деревянчука: у статті Н. Брюханової [2] розглянуто важливість мотивації у формуванні самостійної навчальної діяльності здобувачів освіти; І. Гевко [3] акцентує увагу на практичній підготовці майбутніх інженерів-педагогів, зокрема на розвитку їх конструкторсько-технологічних здібностей; Р. Горбатюк [6] звертає увагу на значенні інноваційних підходів у формуванні фахової компетентності майбутніх педагогів професійного навчання; О. Деревянчук [7] зазначає, що в умовах трансформації освітніх систем і зростаючої ролі цифрових технологій, актуалізується потреба у створенні інтегрованих моделей, здатних враховувати складну й динамічну природу взаємозв'язків між чинниками, що визначають якість освітнього процесу. Викликають зацікавленість праці О. Аніщенко і Т. Штайнер, в яких обґрунтовано концептуальні основи формування творчої особистості фахівця в процесі професійного навчання: так, А. Аніщенко [1] стверджує, що систематичне вивчення індивідуальних потреб цільової групи з урахуванням нагальних викликів позитивно впливає на якість освітнього процесу; Т. Штайнер [16] розкриває сутність професійної культури майбутніх педагогів професійного навчання як складника загальної культури та основи їх

фахового становлення.. Методологічні, теоретичні та практичні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців висвітлюють у наукових працях В. Радкевич, С. Сисоєвої, Л. Сущенко, О. Пехоти: на думку В. Радкевич [10] оновлення змісту професійної освіти з урахуванням динамічних техніко-технологічних змін забезпечить формування успішної особистості з активною громадянською позицією; нові можливості та виклики для творчого розвитку людини зумовлені цифровізацією вважає С. Сисоєва [12]. Вона акцентує увагу на необхідності формування творчої особистості, здатної функціонувати в сучасному інформаційному просторі; Л. Сущенко [13] фокусується на спрямованості особистості, як внутрішньому фундаменті, без якого неможливе ефективне використання освітніх технологій; О. Пехота і О. Прокопенко [9] зазначають, що впровадження інноваційних технологій в освітній процес є глибоко творчим процесом, що вимагає від майбутнього викладача не лише технічної грамотності, а й здатності до проектування авторських дидактичних систем.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на значну кількість досліджень у сфері професійної підготовки залишаються невирішеними питання щодо удосконалення методики вивчення спеціальних дисциплін, впровадження альтернативних ідей та активних методів в систему методичної підготовки майбутніх бакалаврів з автомобільного транспорту. Вирішення цих питань визначає подальші дослідження оптимізації підготовки майбутніх педагогів професійного навчання за спеціальністю А5.38 Професійна освіта (Транспорт), що базується на принципах особистісно-орієнтованого, інноваційно-проблемного та креативно-діяльнісного підходів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання: проаналізувати ресурсні можливості сучасних освітніх технологій та альтернативних підходів у контексті викладання спеціальних дисциплін автомобільного профілю; визначити роль

активних методів навчання (проблемних лекцій, ділових ігор, кейс-стаді) у підготовці майбутніх педагогів професійного навчання; дослідити механізми впливу інноваційних форм навчання на розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців та їхню здатність до нестандартного вирішення технічних завдань; обґрунтувати взаємозв'язок між використанням запропонованих методів та підвищенням якості вищої освіти відповідно до динамічних вимог ринку праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Діяльність фахівців з професійного навчання є складною і багатоаспектною, яку неможливо звести до стереотипів, стандартів, результатом чого може бути професійна декваліфікація. У змісті професійного навчання значну роль відіграють методики спеціальних дисциплін, які спрямовані на розвиток інтелектуальних можливостей, творчих здібностей, нестандартних дій студентів на основі глибокого, осмисленого вивчення теоретичних і методичних знань з використанням альтернативних ідей та активних методів навчання. Підприємець і засновник автоіндустрії США Генрі Форд першим звернув увагу на необхідність творчої діяльності, стверджуючи, що творча обдарованість необхідна не тільки в духовній області. На його думку, «... потрібні люди, які можуть скласти план роботи для всього, у чому ми бачимо право, добро і предмет наших бажань» [15, с.134].

Більшість дослідників (С. Чувасова, С. Сисоєва, Л. Сущенко) стверджують, професійна творча діяльність неможлива без збагачення творчого потенціалу особистості й набуття досвіду інноваційної діяльності. Під час вивчення навчального матеріалу студенти зустрічаються з труднощами не тільки при засвоєнні теоретичних основ методик спеціальних дисциплін, а й, як правило, не можуть самостійно узагальнювати, аналізувати, критично оцінювати навчальну інформацію з різних джерел, формулювати висновки, використовувати штучний інтелект, а саме на основі здобутих знань вирішувати практичні завдання, перетворювати знання в інструмент практичних дій.

Подолання цих недоліків можливо в процесі цілеспрямованої, систематичної роботи зі збагачення творчого потенціалу студентів методичними засобами професійного навчання. Сутність феномену «творчий потенціал» Н. Чувасова трактує, як «відносно самостійну, динамічну систему, інтегральну властивість особистості, що відображає її мотиваційно-творчу активність і спрямованість особистості, характерологічні особливості, досвід творчої діяльності, індивідуальні особливості психічних процесів, які виявляються як здатність інтегрувати її дії для цілеспрямованого перетворення життєвих і професійних ситуацій та забезпечують розвивальну взаємодію особистості з соціальною дійсністю» [14, с. 64]. Вважаємо, що збагачення творчого потенціалу – це багаторівневий процес взаємодії викладача і студентів у проблемних ситуаціях, як механізму творчої діяльності та креативних дій особистості.

Методики вивчення спеціальних дисциплін (професійного навчання, основи охорони праці, транспортні засоби та їх технічне обслуговування, експлуатація і ремонт двигунів транспортних машин та ін.) мають значні ресурсні можливості у розвитку творчих здібностей й здатності студентів використовувати знання для накопичення досвіду нестандартних дій й збагачення творчого потенціалу бакалаврів з автомобільного транспорту [4; 11].

Метю методик викладання спеціальних дисциплін є забезпечення оновлення й реалізації навчальних планів та освітніх програм, активізація освітнього процесу, стимулювання набуття практичного досвіду, збагачення творчого потенціалу бакалаврів з автомобільного транспорту. Вони (методики спеціальних дисциплін) є ресурсом розвитку готовності студентів до мисленнєвої діяльності, показником якої є індивідуальні розумові задатки, які дозволяють під час вирішення навчальних проблем уникати стереотипних, шаблонних підходів, знаходити нові креативні рішення, що є сутнісними характеристиками творчого потенціалу особистості.

Важливими можливостями методик спеціальних дисциплін щодо збагачення творчого потенціалу студентів є альтернативні ідеї та активні методи професійного навчання, які стимулюють виникнення альтернатив, здатність критично мислити, моделювати проблемні ситуації в освітньому процесі [5]. Ці засоби реалізуються шляхом використання на лекційних і практичних заняттях методичних прийомів, які активізують творче мислення, установку на нестандартні дії, серед яких: підбір і демонстрація ілюстративного матеріалу з конкретних тем методик викладання спеціальних дисциплін; підготовка фрагментів лекцій з їх послідовним викладанням; різноманітні варіанти практичних завдань, вільний вибір способу їх виконання; формулювання альтернативних ідей, моделювання нових проблем у традиційних ситуаціях.

Активні методи забезпечують організацію навчання методик спеціальних дисциплін на основі особистісно орієнтованого, проблемно-інноваційного, креативно-діяльнісного підходів, зумовлюють проведення занять на конкурсній основі, сприяють реалізації принципу «студент – не об’єкт, а активний суб’єкт професійного навчання». Методологічні підходи забезпечують реалізацію моделі засвоєння методичних знань у вигляді питань «Чому?». Модель структурування навчальної інформації у вигляді запитань мобілізує критичне й аналітичне мислення, сприяє використанню теоретичних знань для пошуку конкретних шляхів і способів вирішення професійних проблем, зокрема:

– Для чого? Який сенс? Яка мета? – пошуки відповідей на ці питання стимулюють засвоєння студентами методичних основ предметного матеріалу, його ролі і практичної значущості в збагаченні творчого потенціалу їх особистості;

– Кому вигідно? У чиїх інтересах? – орієнтують на етико-професійні пошуки та формують діловий настрій, підприємницьку установку на виконання практичних завдань.

Наведена модель проведення занять з методик спеціальних дисциплін забезпечує розвиток оригінальних думок, пізнавальної і самостійної активності, проблемного вирішення задач за допомогою альтернативних ідей та активних методів їх використання в збагаченні творчого потенціалу особистості кожного учасника освітнього процесу.

Не менш значима модель організації занять з відстроченим рішенням проблемної ситуації. Така модель передбачає тісний зв'язок лекцій, самостійної роботи і практичних занять: на лекції ставиться загальна проблема з конкретної теми чи розділу, у процесі самостійної роботи реалізується пошук шляхів її реалізації, на практичних заняттях презентуються результати. Студенти вирішують проблему традиційними методами, без пошуку альтернативних ідей. Викладач, після невдалих дій студентів, пропонує розв'язати ці проблеми самостійно за допомогою штучного інтелекту та використати метод «мозкового штурму» для їх обговорювання за такими напрямками: чим більше альтернативних ідей, тим краще; кожен студент має право вільно вибирати ідеї та відозмінити їх; відсутність критики ідей інших учасників заняття.

Ця модель базується на методології евристики, що стимулює пошуки альтернативних ідей, оригінальних рішень. На етапі «мозкового штурму» генеруються інноваційні ідеї й відбираються раціональні варіанти для збагачення творчого потенціалу студентів.

Механізмом реалізації цих моделей є використання на заняттях з методик спеціальних дисциплін активних методів професійного навчання. Види цих методів різноманітні (табл. 1). Їх вибір має відповідати меті, задачам, специфіці змісту, технологіям, позитивній мотивації, ступеню розвитку креативних здібностей та готовності студентів до генерування альтернативних ідей і нестандартних дій у методичній сфері професійного навчання.

Таблиця 1

Активні методи збагачення творчого потенціалу студентів на лекційних і практичних заняттях з вивчення методик спеціальних дисциплін

Активні методи	Сутність, мета і характер дій
Рішення технічних задач за допомогою штучного інтелекту	Результат осмислення суб'єктом професійного навчання в проблемно-рольових ситуаціях, необхідності генерування альтернативних ідей, виконання креативних дій і прийняття їх до вибору нестандартних рішень методичних завдань за допомогою штучного інтелекту
Подієво-рольові ситуації, «мозковий штурм»	Виявлення характеру альтернативних ідей і практичних пізнавальних дій у змодельованих ситуаціях професійної спрямованості, основою яких є принцип рольової перспективи, який передбачає створення для кожного студента можливості проявити себе в новій, складній і відповідальній ролі
Методичні й технічні рішення	Мовленнєві описи професійних ситуацій, конфліктів, дій, виявлення в них сутнісної альтернативи й нестандартних дій у вирішенні навчальних проблем
Дискусії, проблемні бесіди, полеміка	Обговорення спірного питання, методичної проблеми для пошуку раціонального рішення, обґрунтування об'єктивності власних суджень з питання, що вивчається, уникнення помилкових ідей, прийняття аргументованих висновків і доводів рішення професійних задач
Ділові, рольові ігри	Імітація методичної діяльності в змодельованих навчальних ситуаціях, які відображають процес альтернативних ідей, набуття досвіду нестандартних дій, оцінювання прийнятих рішень
Методи мультимедіа, відеовідображення, презентації	Ознайомлення з інтерактивними схемами методичних, інноваційних, автомобільних систем, прийомами гіпертекстової підтримки альтернативних ідей, інноваційних підходів до вирішення навчальних проблем, набуття досвіду творчої діяльності
Методи діагностики й оцінювання навчальних досягнень	Спрямованість на відслідковування, контроль, діагностику, аналіз з метою виявлення особливостей професійного навчання, а саме оволодіння основами методик спеціальних дисциплін та їх впливу на професійно-творче зростання кожного студента, своєчасне подолання помилок й кризових ситуацій в освітньому процесі

На думку Л. Кондрашової, використання активних методів на лекційних і практичних заняттях допомагає студентам поставити себе в ту чи іншу професійну ситуацію, оволодіти досвідом аналізу явищ, що вивчаються, осмислити логічні зв'язки, послідовність дій, співвідношення раніше вивченого з новими знаннями і досвідом, перетворювати теоретичні знання в інструмент практичних дій [8]. Активне сприйняття навчальної інформації, генерування

інноваційних ідей забезпечує глибину знань, установку на творчу працю. Альтернативні ідеї, методи і прийоми професійного навчання оптимізують творчі дії, що позитивно впливає на розвиток самостійності, критичності та інноваційності мислення, які є важливими характеристиками творчого потенціалу особистості. Альтернативні ідеї й активні методи зумовлюють організацію професійного навчання на конкурсній основі, реалізації принципу «студент не об'єкт, а активний суб'єкт освітнього процесу».

Результативність навчання методик спеціальних дисциплін залежить від своєчасної і систематичної діагностики навчальних досягнень студентів, їх професійного становлення та рейтингової оцінки ступеня творчого зростання. Ефективність альтернативних ідей й активних методів на різних етапах оволодіння теоретичними основами спеціальних методик забезпечується: позитивною мотивацією та стійкою установкою студентів на творчу діяльність, набуття досвіду оперування альтернативними ідеями, вільним вибором активних методів їх використання в досягненні запланованих цілей; уміннями перетворення теоретичних знань в інструмент практичних дій; створенням необхідних умов при вивченні теоретичних методичних основ предметних знань: проєктування альтернативних ідей у змісті конкретних тем, розділів методик спеціальних дисциплін та оперування активними методами під час вирішення навчальних проблем; набуттям досвіду саморозвитку інтелектуальних здібностей, збагачення творчого потенціалу власної особистості.

Висновки. Сучасний етап методичної підготовки бакалаврів з автомобільного транспорту характеризується значним впливом процесів на формування креативної особистості, збагачення її творчого потенціалу. Пошуки шляхів оптимізації методичного процесу в умовах ЗВО, його впливу на професійне становлення молодих фахівців забезпечуюють оперативне реагування на потреби ринку праці завдяки активному використанню

альтернативних ідей та активних методів в умовах професійного навчання, організованому на особистісно орієнтованому, проблемно-інноваційному і креативну-діяльнісному підходах до організації вивчення студентами методик спеціальних дисциплін.

Використання ресурсів альтернативних ідей та активних методів в організації лекційних і практичних занять дозволяє підвищити ефективність освітнього процесу, оптимізувати доступ до різних джерел інформації, формує основу їх креативних дій та забезпечує позитивну динаміку рівнів розвитку творчого потенціалу як важливої характеристики професіоналізму й забезпечення конкурентоспроможності випускників на сучасному ринку праці.

Список використаних джерел

1. Аніщенко О. Професіоналізація педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих: методичний концепт. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2022. Вип. 22 (2). С. 24–37. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(22\).2022.24-37](https://doi.org/10.35387/od.2(22).2022.24-37).
2. Брюханова Н. О., Гресь Л. О., Замчій С. В. Роль мотивації у формуванні самостійної навчальної діяльності здобувачів освіти. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2023. № 81. С. 131–142. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2023_81_19.
3. Гевко І. В. Розвиток конструкторсько-технологічних здібностей майбутніх інженерів-педагогів: теорія і практика : монографія. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2021. 412 с.
4. Горбатюк Р. М. Система професійної підготовки майбутніх фахівців інженерно-педагогічного профілю : монографія. Тернопіль : Посібники і підручники, 2009. 400 с.
5. Горбатюк Р. М., Кабак В. В., Волкова Н. В. Формування здатності до особистісно-професійного саморозвитку у майбутніх здобувачів освіти.

Освітологічний дискурс : наукове електронне видання. 2023. Вип. 3(42), с. 39–53, <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2023.33> .

6. Горбатюк Р. М., Погорєлов М. Г., Макєєв А. А., Реннер В. В. Формування фахової компетентності педагогів професійного навчання транспортної галузі на основі автосимуляторів: інноваційні підходи. *Наукові записки : педагогічні науки.* Випуск 163. 2025. С. 29–36. <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-163.2025.04>.

7. Деревянчук О. В. Оптимізація концептуальної моделі системного аналізу якості підготовки педагогів професійного навчання за допомогою інтелектуальних сценаріїв. *Педагогічна Академія: наукові записки.* 2025. № 18. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15790424>.

8. Кондрашова Л. В. Педагогіка вищої школи: проблеми, пошуки, рішення: монографічний очерк. Кривий Ріг, 2014. 399 с.

9. Пехота О. М., Прокопенко О. О. Підготовка майбутніх викладачів до впровадження інноваційних технологій як творчий процес. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології.* 2024. № 3 (137). С. 142–155.

10. Радкевич В. Модернізація професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до потреб суспільства та вимог ринку праці. *Професійна педагогіка.* 2021. 2(23), 4-18. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2021.23.4-18>.

11. Роман Горбатюк, Ігор Гевко, Степан Сіткарь. Підготовка майбутніх педагогів професійного навчання у галузі транспорту в педагогічних закладах вищої освіти: стан, проблеми, перспективи. Молодь і ринок. Щомісячний науково-педагогічний журнал. Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка. № 4/224 2024. С. 62–67. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.304407>.

12. Сисоєва С. О. Творча самореалізація особистості в умовах розвитку інформаційного суспільства. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика.* 2023. Вип. 2. С. 7–15.

13. Стратегії формування творчої особистості: методи, прийоми, форми: колективна монографія / авт. кол.: В. Г. Кремень, В. В. Ільїн, Є. Р. Борінштейн, М. С. Гальченко, М. В. Ліпін, Д. В. Погрібна, Н. В. Савчук, О. А. Федорчук. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. 320 с.
14. Сущенко Л. О. Формування професійно-творчої спрямованості майбутніх фахівців у системі вищої освіти України. *Професійна освіта: методологія, теорія і методики*. 2025. № 21. С. 88–97.
15. Чувасова Н. О. Теоретичні і методичні засади розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів хімії та біології у вищих навчальних закладах: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Чувасова Наталія Олександрівна. Черкаси, 2017. 531 с.
16. Форд Г. Моє життя та робота / пер. англ. Київ : Наш формат, 2015. 344 с.
17. Штайнер Т. В. Роль професійної культури у становленні майбутніх педагогів професійного навчання. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2023. № 4 (145). С. 25–29.